

35è aniversari

ARXIU/SALVADOR REDÓ

El teatre Kursaal a Manresa s'ha convertit des de la seva inauguració, el 2007, en un referent d'exhibició al país. La programació la porta l'Associació Cultural El Galliner

Sumar quan el món fa restes

La cultura es resitua en un canvi de model que busca, com fa 35 anys, la base social

► SUSANA PAZ

Interpretar: donar, atribuir, a una cosa una significació determinada». Aquesta definició clàssica de diccionari és, per al món de la cultura, una paraula amb múltiples significats. En clau històrica, interpretem que fa 35 anys els actors culturals assistien amb tot l'entusiasme a l'exercici de la normalització i recuperació iniciada amb la represa democràtica. Interpretem que, en aquell moment, la cultura avançava amb un esclat de propostes (més quantitatives que qualitatives) des d'una vocació associacionista que a les comarques centrals s'ha mantingut fins avui, i posant el llistó del futur en una professionalització que va trigar a arribar. La cultura no s'entenia ni com a negoci ni com a generadora de negoci sinó, i sobretot, com a símbol identitari i cohesionador de primer nivell després d'una travessa pel desert. Interpretem que al llarg de la dècada dels vuitanta i noranta la Catalunya Central havia de fer

front a les tasques de reconstrucció d'infraestructures però, també, al replantejament d'una xarxa que servís per normalitzar la relació cultural: des de la creació del producte fins a servir-lo a l'espectador. I, finalment, interpretem que, ja en el nou mil·lenni, un cop la majoria dels equipaments o bé s'havien construït, o bé s'havien rehabilitat (Casino, Kursaal...), i les xarxes de creació i difusió seguien les seves pautes... el món fa boom i esclata la crisi.

Sumar quan el món fa restes. D'això es tractava fa 35 anys, i també ara. Amb tots els matisos. Si fa tres dècades i mitja hi havia moltes urgències per tractar (consolidar el més elemental un cop el país acabava de sortir del franquisme) i, ja llavors, la cultura, entesa com a bé no essencial quedava com a font de resistència, ara les urgències s'han menjat un dels canals que van permetre fer créixer la producció cultural: la via pública com a eina per estendre-la. Però el món ha girat com un mitjó i, en aquesta segona dècada del segle XXI, la

Fa tres dècades i mitja hi havia moltes urgències per tractar i la cultura, entesa com a bé no essencial, quedava com a font de resistència; ara, les urgències han tancat l'aixeta pública que la va estendre

diferència és que, sense una gran necessitat de continents (cada poble, cada ciutat d'aquestes comarques té el seu auditori, centre cívic o teatre), el contingut –cada vegada més quantitatiu i més qualitatiu– ha buscat altres maneres de sobreviure. De sumar. És en aquest context on ens movem i on les noves tecnologies han avançat un autèntic canvi de model cultural que, en aquest cas, ha modificat substancialment com es genera cultura i, sobretot, com arriba al públic potencial, convertint-lo, també, en còmplice dels creadors.

Parlem de la resposta a la crisi, que ha traçat el que és, avui dia, un model de funcionament en expansió. La iniciativa privada i les fórmules de gestió mixta han agafat el relleu d'una administració en hores baixes. Les entitats, els particulars busquen compartir esforços i despeses. En un moment de supervivència, la creativitat i l'ambició s'alien. I aquí esclata amb força el model del micromecenatge cultural. O el que és el mateix, la cultura es

ARXIU/MANUEL HIDALGO.

La xarxa de cinemes (com el Kursal d'Igualada) i de galeries d'art han desaparegut

► paga entre tots (un esperit similar a la bona voluntat associacionista –per amor a l'art– de la transició democràtica). El micromecenatge –sustentat per unes plataformes que sense la globalitat d'Internet no s'entendrien– neix i es propaga quan falla l'entramat de bancs i caixes, quan ja no és fàcil aconseguir aportació privada i quan es tanca laixeta de les subvencions institucionals. Això, ajudat per la tecnologia, que fa que produir cultura reduint costos sigui més fàcil, ha acabat determinant un model cultural que torna a buscar la base social per tirar endavant. Pel·lícules com *El arbre sin sombra*, del monistrolenc Xavier Miralles; obres de teatre com *Olor de gas*, de l'igualadí Pep Elias; discos d'artistes com Carles Cases, Kòdul, Menaix a Truà, Albert Palomar... tots, llaurats a través d'aquest intercanvi comercial que

La iniciativa privada i les fórmules de gestió mixta han agafat el relleu d'una administració en hores baixes. El micromecenatge esclata i la tecnologia abarateix la producció cultural

ARXIU/SALVADOR REDÓ

Menaix a Truà (a la foto Juanico i Muñoz) va gravar disc amb micromecenatge

ajuda a la creació i de la qual s'obté, a canvi, un benefici. Un CD, una entrada...

Aquest nou model de producció, exhibició i gestió cultural que, d'una banda, ha donat ales a una democratització de la cultura, de l'altra, ha deixat pel camí uns quants cadàvers, sobretot, en tres àmbits culturals fonamentats com a mitjancers entre el públic i l'artista. El «tot és gratis» a la xarxa, evidentment, tampoc no ha estat aliè. Parlem de les galeries d'art (que han perdut pes i presència física d'una manera galopant), de les botigues especialitzades en discos (inexistents, pràcticament) i de les sales de cinema. En 35 anys tots els pobles petits de la Catalunya Central han perdut el seu cinema. També les capitals, com Igualada, des de fa uns mesos sense el Kursal; o Berga, de moment sense el Catalunya. El paisatge es pinta, avui dia, amb el multisales Bages

Centre a Manresa, el cinema París a Solsona, l'Avinguda/Ceretà a Puigcerdà i el Guiu a la Seu. Tots (exceptuant la sala solsonina) apuntalats per una forta inversió tecnològica.

Interpretem que la cultura és resistència. Sobretot quan ha de viure al marge de les administracions perquè els macroprojectes que en depenen es desen al calaix. Pensem en la reforma integral del Museu Comarcal de Manresa, que suposadament passa per l'enderroc de la Sala Ciutat; l'aturada de l'Espai Memòries o la incertesa que plana en el projecte de la Casa de la Música. Interpretem que falta indústria cultural, com ja passava fa deu anys, tot i que fires com la Mostra d'Igualada o la Mediterrània tapin alguns forats. Però, sobretot, interpretem que les regles del joc estan evolucionant i que els actors ja no són sempre els mateixos.

El Kursaal, el darrer gran equipament

► El teatre Kursaal es va reinaugar el febrer del 2007. Va ser el darrer gran equipament manresà (12 milions d'euros), acabat just quan la crisi treia el nas. Amb el compromís de les administracions i de tots els grups polítics, la rehabilitació va tenir en l'Associació Cultural El Galliner el seu gran pal de pallar. Havien creat la necessitat de teatre programant i omplint durant anys

l'ara qüestionat Conservatori; i l'han mantingut aconseguint convertir el Kursaal en un dels equipaments exhibidors de referència al país. La irrupció del teatre Kursaal va anar seguida, ja amb la crisi als talons, el 2009, de la sala Silenci (ara amb programació mínima) i el 2010 de la sala Stroika, pensada com a sala de concerts, seu de la Casa de la Música i gestionada entre administra-

cions i una cooperativa musical. Però no només. Els darrers anys, la Catalunya Central, amb l'epicentre a Manresa, ha viscut, sobretot, una eclosió de sales, en especial per programar música en directe (la darrera, El Trasteret) o de teatre (Tatrau a Solsona); entitats com Movimentpuntzero o Manrusiònica..., que, majoritàriament al marge de subvencions, sobreviuen. I creixen.

No tot, però, han estat guanyos. S'ha perdut el Festival Internacional de Cinema Negre de Manresa, la programació cultural de la Plana de l'Om, de l'extinta Fundació Caixa Manresa, ara, sota gestió municipal... Però s'han creat nou festivals musicals a l'estiu i sobreviuen alguns dels més veterans, com el de Sant Fruitós o el de Llívia. No és per llençar coets, però sí per resistir.